

01.12.2015

Kaupunginhallitukselle

IHMEELLISET VUODET -HANKKEEN TOTEUTUMINEN 2008 – 2010 LOPPURAPORTTI

Kaupunginhallitus päätti myöntää 2.6.2008 (810§) 40 000 euroa ja 2.2.2009 (143§) 46 929 euroa Helsingin perheneuvolalle innovaatorahastosta ”Ihmeelliset vuodet – ryhmähoitomallin juurruttaminen Helsingin perheneuvolaan (2008-2009)” – hankkeelle. Kaupunginhallitus päätti myös, että vuonna 2009 käyttämättä jäänyt osuus 5 000 euroa saatiin käyttää vuonna 2010.

Ihmeelliset vuodet –ryhmähoitomalli on tarkoitettu 2-10-vuotiaiden lasten vanhemmille, joiden lapsilla on käytöshäiriö. Ryhmän tavoitteena on auttaa vanhempia vanhemmuustaitojen oppimisessa ja lapsen kanssa hyvän vuorovaikutussuhteen luomisessa. Vanhemmilla on mahdollisuus myös saada tukea vertaisiltaan. Ryhmä soveltuu myös hyvin eri kulttuuritaustaisille perheille. Ihmeelliset vuodet –ryhmä perustuu Washingtonin yliopistossa Vanhemmuusklinikalla tehtyyn tutkimustyöhön (Webster-Stratton).

Hankkeen tarkoituksena oli ottaa käyttöön ja juurruttaa em. ryhmähoitomalli osaksi perheneuvolapalveluja 1.6.2008 alkaen.

Hanke toteutettiin vuosina 2008 – 2010 ja hankkeen arvioidut kokonaiskustannukset olivat 86 929 euroa, toteutuneet kustannukset olivat 81 756 euroa.

Hankkeen toteutuminen vuonna 2008

Helsingin perheneuvolan itäisessä ja eteläisessä alueyksikössä käynnistyi Ihmeelliset vuodet -ryhmät kokeilumielessä keväällä 2008 (ensimmäinen ryhmä idässä jo syksyllä 2007). Tällöin ryhmänohjaajakoulutuksen oli suorittanut kuusi perheneuvolatyöntekijää. Alkuvaiheessa työntekijät saivat apua ryhmän ohjaamiseen Omaiset mielenterveystyön tukena Uudenmaan yhdistys ry:stä, joka mm. huolehti menetelmän alkuinfosta eri alueyksiköissä syksystä 2006 kevääseen 2008.

Kaupunginhallituksen päätöksen (2.6.2008) jälkeen perheneuvola sai tiedon rahoituksen varmistumisesta vasta 12.9.2008. Hanke pääsi liikkeelle varsin myöhään.

Ohjausryhmä kokoontui ensimmäisen kerran elokuussa. Se päätti kokoontua kerran kuussa ja mukaan kutsuttiin edustajia OTU:sta, HYKS:istä ja Helsingin yliopistolta (Lääketieteellinen tdk ja Sosiaalityön laitos/ Socca). Tavoitteena oli saada kumppaneita mukaan ryhmähoitomallin kehittämiseen ja laajentamiseen sekä herättää keskustelua mallin arvioinnista ja tutkimuksesta.

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
00530 HELSINKI

Postiosoite

PL 7444
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Puhelin

(09) 310 4011

Telefax

(09) 310 43717

Seuraavan Ihmeelliset vuodet –ryhmän suunnittelu aloitettiin Perheneuvolan itäisessä alueyksikössä elokuussa. Ryhmä aloitti 22.10.2008 ja se kokoontui 13 kertaa. Ihmeelliset vuodet vanhempien ryhmää ohjasi kaksi koulutettua perheneuvolan työntekijää. Ryhmän ohessa oli järjestetty lastenhoito. Mukana oli kaksi lastenhoitajaa, toinen heistä oli Perhekeskuksen varhaisen tuen tiimin työntekijä ja toinen oli ulkopuolinen palkattu lastenhoitaja.

Omaiset mielenterveystyön tukena ry järjesti ryhmäohjaajakoulutuksen syyskuussa (22. – 25.9.08). Mukana oli kahdeksan Perheneuvolan työntekijää eri alueyksiköistä. Koulutuksen jälkeen oli tavoitteena käynnistää ryhmien suunnittelu myös Perheneuvolan pohjoisessa ja etelä-läntisessä alueyksikössä. Samassa yhteydessä järjestettiin myös konsultaatiopäivä koulutuksen käynneille. Yksi ohjaajista suoritti myös ryhmäohjaaja-sertifikaatin.

Ryhmätoiminnassa tarvittavien laitteiden ja muun kirjallisen materiaalin hankinnat käynnistettiin syyskuussa. Jokaiseen kolmeen alueyksikköön tilattiin kannettava tietokone lisälaitteineen, videoprojektori, jalustakangas, videokamera ja mikrofoni. Näitä laitteita tarvittiin opetus- ja ryhmämateriaalin esittämiseen ja taltioimiseen. Lisäksi tilattiin vanhemmille tarkoitettuja kirjoja, joita käytetään työskentelyn apuna ryhmissä.

Hankkeen toteutuminen 2009

Ihmeelliset vuodet –hankkeen ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa keväällä ja syksyllä. Hankkeelle perustettiin myös tukiryhmä (perheneuvolan johtaja ja aluepäälliköt), joka kokoontui kolme kertaa keväällä ja syksyllä. Sen tehtävänä oli suunnitella ja arvioida ryhmähoitomallin mukaisen työskentelyn käynnistymistä ja käytännön toteuttamista.

Perheneuvolan työntekijät (12 henkilöä) tekivät opintomatkan Walesiin, Bangoriin 26. - 30.1.09. Matkan tarkoituksena oli oppia uusimpia Ihmeelliset vuodet –ryhmäohjelmia, kuten taapero- ja kouluikäisen ohjelmat sekä jatko-ohjelma vanhemmille. Tutustuimme myös siihen, miten Ihmeelliset vuodet -ryhmähoitomenetelmä oli juurrutettu paikallisesti julkisen terveydenhuollon ja yliopiston yhteistyöllä. Saimme myös kuulla tutkimustuloksista ja meneillään olevista tutkimushankkeista.

Osallistuimme (2 henkilöä) myös Norjan Trondheimissa Norjan ihmeelliset vuodet 10-vuotisjuhlaseminaariin 23.-24.9.09. Samalla oli tilaisuus tavata Carolyn Webster-Stratton sekä pohjoismaisia yhteistyökumppaneita.

Perheneuvolan työntekijät osallistuivat ryhmäohjaajakoulutuksiin. Omaiset mielenterveystyön tukena Uudenmaan yhdistyksen järjestämässä ryhmäohjaajakoulutuksessa (Basic) 28.-30.4.09 oli mukana kuusi työntekijäämme. Perheneuvola järjesti myös 19.-21.9.09 oman Basic-koulutuksen, jossa oli 24 osallistujaa. Lisäksi yksi ryhmäohjaajistamme osallistui kahden päivän työnohjaajakoulutukseen (Peer coach) Manchesterissa. Koulutettujen ryhmäohjaajien vertaistyönohjaus käynnistyi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
00530 HELSINKI

Postiosoite

PL 7444
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Puhelin

(09) 310 4011

Telefax

(09) 310 43717

helmikuussa ja kokoontumiset jatkuivat noin kerran kuukaudessa. Keväällä järjestimme myös ryhmän lastenhoitajille kahden päivän koulutuksen.

Vanhempien ryhmät käynnistettiin keväällä kaikissa perheneuvolan alueyksiköissä. Syksyllä ryhmätoiminta jatkui ja jopa laajeni itäisellä ja pohjoisella alueella kahteen vanhempainryhmään.

Hankimme uusia menetelmäkäsikirjoja (kouluikäiset, pienet lapset ja taaperot). Lisäksi hankittiin vanhemmille omat kirjat. Päätimme syksyllä hankkia perheneuvolan alueyksiköiden toisiinkin toimipisteisiin ryhmän ohjaamisessa tarvittavat tekniset välineet (kannettava tietokone, projektori, kamera, mikrofoni ja jalka).

Esittelimme hankettamme yhteistyökumppaneillemme. Tavoitteenamme oli kutsua kumppaneitamme mukaan yhteistyöhön, erityisesti vanhempain ryhmän ohessa koontuvan lastenryhmän hoidon järjestämiseksi. Järjestimme myös 20.8.09 kutsuvierastilaisuuden, jossa kerroimme hankkeemme onnistumisesta yhteistyökumppaneillemme.

Hankkeen toteutuminen vuonna 2010

Varsinainen hanke loppui vuoden 2009 lopussa, jolloin myös ohjausryhmä ja tukiryhmä lopetti toimintansa. Vastuu Ihmeelliset vuodet –ryhmien toiminnasta ja kehittämisestä siirtyi vuonna 2010 alueille, aluepäälliköille ja Ihmeelliset vuodet – vastuuhenkilöille, joita nimettiin yksi jokaiseen alueyksikköön. He järjestivät yhteisiä alueellisia kokouksia, joissa oli mukana kaikki koulutetut ryhmänohjaajat. Lisäksi toimistopäällikkö, aluepäälliköt ja iv-vastuuhenkilöt kokoontuivat arvioimaan ja suunnittelemaan ryhmien toimintaa koko perheneuvolan tasolla. Ryhmien kustannukset katettiin perheneuvolan omasta budjetista vuonna 2010.

Tavoitteenamme oli järjestää yksi vanhempien ryhmä keväisin ja syksyisin kaikissa alueyksiköissä. Keväällä ja syksyllä 2010 Ihmeelliset vuodet – ryhmät toteutuivat kaikissa perheperheneuvolan alueyksiköissä.

Kouluttautuminen jatkui. Perheneuvolan vanhempien ryhmänohjaajista (Basic) kaksi sertifioitui syksyllä 2010. Lisäksi yksi ohjaajista pätevoityi syksyllä työnohjaajaksi (Peer coach) - hän antoi työnohjausta viikottain kaikille ryhmiä vetäville ohjaajille ryhmäprosessien aikana. Dino-ohjaaja -koulutuksen sai kolme työntekijää keväällä 2010. Syksyn (Basic) vanhempien ryhmänohjaajakoulutukseen osallistui kaksi työntekijää.

Kesäkuussa 2010 toimistopäällikkö Kalmari ja aluepäällikkö Salonen osallistuivat ensimmäiseen pohjoismaiseen Ihmeelliset vuodet – yhteistyökokoukseen. Tavoitteena oli keskustella pohjoismaisen osaamisen ja tutkimuksen yhdistämisestä niin, että se hyödyttäisi kaikkia osapuolia.

Omaiset mielenterveystyön tukena ry aloitti keväällä 2010 ”Ihmeelliset vuodet koulussa 2010 - 2012” –projektin, jossa viedään Teacher’s Management Classroom –

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
00530 HELSINKI

Postiosoite

PL 7444
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Puhelin

(09) 310 4011

Telefax

(09) 310 43717

menetelmää ala-asteen ja esikoulujen opettajille. Pilottikouluina oli Kontulan ala-aste ja Kannelmäen ala-aste sekä päivähoidon osalta päiväkotit Kontula ja Humikkala. Koulujen oppilashuollon työntekijät myös osallistuivat vanhempien ryhmäohjaajakoulutukseen. Tavoitteena oli tarjota pilottikoulujen vanhemmille Ihmeelliset vuodet -ryhmiä. Projektin ohjausryhmässä oli mukana toimistopäällikkö Hanne Kalmari.

Vuonna 2010 käynnistettiin pohjoisella alueella Dino-ryhmän suunnittelua yhteistyössä Suomen mielenterveysseuran ja Hyksin kanssa. Ryhmä on hoidollinen ja se on tarkoitettu käytöshäiriöisille lapsille. Tavoitteena oli käynnistää ryhmä keväällä 2011.

Arviointia toiminnan tuloksellisuudesta

”Ihmeelliset vuodet –ryhmähoitomallin juurruttaminen Helsingin perheneuvolaan” -hanke on toteutunut hyvin. Ihmeelliset vuodet –ryhmistä on tullut osa perheneuvolapalveluja. Palaute vanhemmilta on ollut hyvää – vanhemmat ovat kokeneet saaneensa konkreettista apua vuorovaikutukseen lapsensa kanssa. Lisäksi työntekijät näkevät ryhmätoiminnan hyvänä keinona tukea vanhemmuutta ja he ovat erittäin motivoituneita ohjaamaan ryhmiä.

Hankerahoituksella on kustannettu menetelmän käyttöönottoon tarvittavat laitteet, kirjalliset materiaalit (työntekijöille ja vanhemmille) ja työntekijöiden koulutus. Kustannukset ovat olleet korkeat ja ilman ulkopuolista rahoitusta perheneuvola ei olisi kyennyt ottamaan käyttöön Ihmeelliset vuodet –ryhmähoitomallia tässä laajuudessaan.

Perheneuvolassa on tällä hetkellä 43 koulutettua vanhempien ryhmäohjaajaa (Basic), heistä neljä on sertifioitunutta. Ryhmäohjaajista 10:llä on oikeus ohjata Advance-, Toddler- ja School age-ryhmiä. Lisäksi meillä on yksi pätevoitynyt Peer coach, joka antaa työnohjausta kaikille ryhmiä vetäville ohjaajille. Hän myös jatkaa kouluttajakoulutukseen (Mentor) myöhemmin. Dino-ohjaaja -koulutuksen on saanut neljä työntekijää. Olemme onnistuneet kouluttamaan laajan joukon ihmeelliset vuodet –osaajia.

Yhteistyö kumppaneiden kanssa ollut tärkeää ja myös haasteellista. Olemme esitelleet työskentelymallia eri foorumeilla. Malli on herättänyt paljon positiivista kiinnostusta mm. Lapsiperheiden palveluissa, päivähoidossa ja lastenpsykiatriassa, mutta todelliseen yhteistyöhön emme ole päässeet. Neuvottelimme perhekeskusten varhaisen tuen tiimien kanssa yhteistyöstä lastenhoitoryhmien järjestämisessä vanhempien ryhmien ohessa. Aluksi yhteistyö toteutuikin, mutta sittemmin loppui, kun varhaisen tuen tiimit määrittivät työtään uudelleen vuonna 2010.

Omaiset mielenterveystyön tukena ry on alusta asti ollut tiivistä mukana perheneuvolan hankkeessa. He ovat myös jatkaneet Ihmeelliset vuodet -mallin levittämistä kouluun (esiopetus) sekä päivähoidon. Vaikuttavuus on suurempaa, kun kaikki lapsen toimintaympäristössä (koti, pk, koulu) olevat aikuiset toimivat samojen peri-

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
00530 HELSINKI

Postiosoite

PL 7444
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Puhelin

(09) 310 4011

Telefax

(09) 310 43717

aatteiden mukaisesti. Laajeneminen tukee myös perheneuvolan ryhmätoiminnan toteuttamista.

Tulevaisuuden haasteet

Ihmeelliset vuodet -ryhmätoiminta on juurrutettu perheneuvolapalveluihin, mutta ryhmien toteuttaminen ja menetelmän jatkuva päivittäminen (uuden materiaalin hankinta ja käännöstyöt) tuottavat jatkuvia suuria kustannuksia, jotka pitää sisällyttää perheneuvolan budjettiin.

Myös uusia ryhmänohjaajakoulutuksia ja sertifioitumismahdollisuuksia tarvitaan jatkuvasti. Jatkossa tarvitsemme myös toisen työnohjaajan (peer coach). Oman kouluttajan (mentori) saaminen Suomeen takaisi myös ryhmänohjaajan koulutusmahdollisuuksia. Koulutuksen kustannuksia ei voida kokonaisuudessaan sisällyttää perheneuvolan budjettiin.

Keskeinen haaste ryhmämallin yllä pitämiselle ja laajentamiselle on virallisen organisaation puuttuminen. Helsingin perheneuvola on yksi pieni toimija, joka pystyy juuri ja juuri takaamaan omien ryhmiensä toiminnan. Valtakunnallinen koordinoija ja kehittämisvastuun kantaja puuttuu. Ihmeelliset vuodet -toiminta on organisoitu esimerkiksi Norjassa osaksi yliopistotutkimusta ja julkista terveydenhuoltojärjestelmää. Myös Tanskassa sosiaaliministeriö huolehtii mallin levittämisestä. Suomessa koulutusta on järjestänyt Omaiset mielenterveystyön tukena ry, mutta järjestönä sillä ei voi olla hallinnollista vastuuta mallin ylläpitämisestä tai levittämisestä.

Pohjoismaisessa yhteistyössä voisi olla mahdollisuus yhdistää voimia esimerkiksi eri ryhmämallien vaikuttavuuden tutkimuksessa. Norjassa on tutkimuksella pitkät perinteet. Tieteellinen tutkimus myös mahdollistaisi uudella tavalla mallin kehittämistä ja laajentamista Pohjoismaiden alueella.

Vanhempien ryhmien ohessa on yleensä järjestetty lastenhoito. Ryhmät on suunnattu myös työssäkäyville vanhemmille, jolloin toiminta painottuu iltaan ja pienten lasten hoidon järjestäminen on välttämätöntä. Käytännössä osaavien lastenhoitajien löytäminen ja sitouttaminen on meille haaste. Tavoitteenamme on myös se, että lastenhoito järjestyisi Lapsiperheiden palveluiden itse tuottamana - aikaisemmin tähän vastasi varhaisen tuen työntekijät, tällä hetkellä tilanne on auki.

Lisätiedot:

Sirpa Salonen, aluepäällikkö, puhelin 310 56617
Hanne Kalmari, toimistopäällikkö, puhelin 310 44527

LIITTEET Liite 1 Tilinpäätös 2008
Liite 2 Tilinpäätös 2009
Liite 3 Tilinpäätös 2010

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
00530 HELSINKI

Postiosoite

PL 7444
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Puhelin

(09) 310 4011

Telefax

(09) 310 43717